

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Resultaten steenuilonderzoek

Bedrijventerrein Waterlaat te Bergeijk

Rapportnummer 19-0446

www.starobv.nl

Resultaten steenuilonderzoek

Bedrijventerrein Waterlaat te Bergeijk

Mei 2020

Rapportnummer: 19-0446

Opdrachtgever: Gemeente Bergeijk
Burg. Magneestraat 1
5570 GA Bergeijk

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Veldonderzoek: S. van Lierop en M. Benders

Auteur: E. Claassen

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Aanpak.....	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Plangebied	5
2.1	Ligging en beschrijving van het plangebied	5
2.2	Voorgenomen plannen	6
3	Methode.....	7
3.1	Verzameling van verspreidingsgegevens over steenuilen in de directe omgeving.....	7
	van het plangebied.....	7
3.2	Bepaling ligging van relevante steenuilterritoria ten opzichte van het plangebied.....	8
3.3	Effectbepaling van voorgenomen plannen op de aanwezige steenuilterritoria	8
3.4	Effectbeoordeling van voorgenomen plannen en advisering vervolgstappen.....	8
4	Verspreidingsgegevens steenuil	9
4.1	Inventarisatie territoriale steenuilen.....	9
4.3	Gegevens uilenwerkgroep.....	9
5.	Territoriumbepaling steenuil.....	11
6.	Effectbepaling voorgenomen plannen op het steenuilterritorium	12
7.	Effectbeoordeling voorgenomen plannen	13
7.1	Effectbeoordeling territorium	13
7.2	Vervolgstappen.....	13
8.	Conclusies en aanbevelingen.....	14
8.1	Conclusies	14
8.2	Aanbevelingen	14
	Geraadpleegde bronnen	15

Bijlage 1 Stedenbouwkundig ontwerp

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Bergeijk is voornemens om nieuw aanbod aan bedrijfsperven te realiseren. Hiervoor is de ontwikkeling van een volgende fase op bedrijventerrein Waterlaar opgestart. In verband met deze ontwikkeling zijn de plannen getoetst aan de Wet natuurbescherming (uitvoering van de gebiedsvisie in het gebied Laar – Nieuw Laar te Berlicum heeft de opdrachtgever haar plannen laten toetsen aan de Wet natuurbescherming (Van Lierop, 2019). Uit deze toetsing is gebleken dat het plangebied mogelijk deel uitmaakt van steenuilterritoria. Ontwikkeling van he bedrijventerrein leidt hierdoor mogelijk tot het vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen of functioneel leefgebied van steenuilen. Hiervoor is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig. Opdrachtgever heeft Staro Natuur en Buitengebied gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de functie van het plangebied voor steenuilen en de effecten van de voorgenomen plannen hierop.

1.2 Doel

Het doel van dit onderzoek is de aanwezigheid van territoria van steenuil in en rondom het plangebied vast te stellen. Tevens is het doel te beoordelen welke effecten de ontwikkeling van het bedrijventerrein voortvloeien op de aanwezige steenuilterritoria en of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

1.3 Aanpak

Ter uitvoering van de effectbeoordeling zijn de volgende stappen doorlopen.

- + Verzameling van verspreidingsgegevens over steenuilen in de directe omgeving van het plangebied.
- + Bepaling ligging van relevante steenuilterritoria ten opzichte van het plangebied.
- + Effectbepaling van voorgenomen plannen op de aanwezige steenuilterritoria.
- + Effectbeoordeling van voorgenomen plannen en advisering vervolgstappen.

Aan de hand van informatie voortkomend uit deze stappen is deze rapportage opgesteld.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied en de voorgenomen plannen besproken. De methode wordt uiteen gezet in hoofdstuk 3. De in hoofdstuk 4 gepresenteerde verspreidingsgegevens van steenuilen worden in hoofdstuk 5 vertaald naar territoria. Hoofdstuk 6 en 7 bevatten de effectbepaling- en beoordeling.

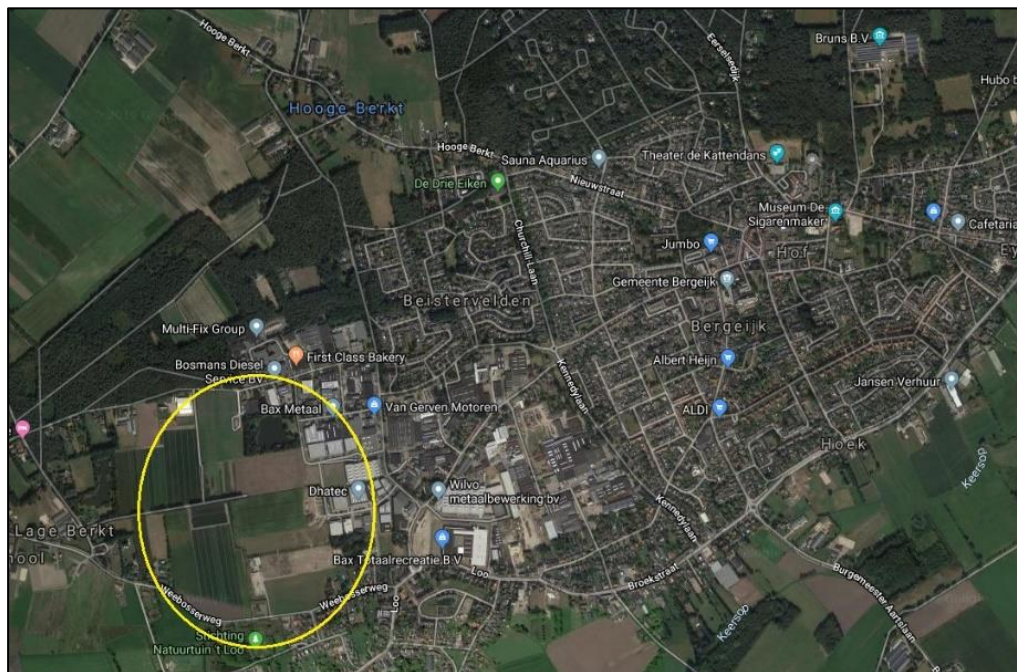
2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving van het plangebied

Het plangebied ligt aan de westkant van Bergeijk. Het plangebied ligt ingeklemd tussen de Oude Postelseweg in het noorden; Elskensakker en Weerwolf in het oosten; de Weebosserweg in het zuiden en de Puttendijk in het westen.

Het plangebied omvat een braakliggend akkercomplex op de zandgronden ten westen van Bergeijk. De akkers worden doorsneden door drooggevalen watergangen, een bomerij en enkele vlakken met struweel. Aan de noordoostzijde grenst het plangebied aan een recreatieplas.

Figuur 1 geeft de ligging van het plangebied binnen Bergeijk weer. De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 2.

Figuur 1: Ligging plangebied binnen Bergeijk

Figuur 2: Begrenzing plangebied

2.2 Voorgenomen plannen

Gemeente Bergeijk is voornemens het plangebied te ontwikkelen tot bedrijventerrein Waterlaat 6b. De te ontwikkelen bedrijfskavels zijn bedoeld voor bedrijven in milieucategorie 2 en 3. In bijlage 1 is het stedenbouwkundig ontwerp voor het nieuwe bedrijventerrein toegevoegd.

3 Methode

In deze rapportage worden de effecten op steenuilen beschreven die voortvloeien uit de ontwikkeling van het bedrijventerrein. In dit hoofdstuk wordt de gehanteerde methode beschreven.

3.1 Verzameling van verspreidingsgegevens over steenuilen in de directe omgeving van het plangebied

Om inzicht te krijgen in de verspreiding van steenuilterritoria zijn verspreidingsgegevens van steenuilen verzameld in de omgeving van het plangebied. De steenuilterritoria die in beeld worden gebracht liggen binnen een voorgedefinieerd 'onderzoeksgebied steenuil'. Dit onderzoeksgebied beslaat het plangebied, en de aangrenzende percelen. De verspreidingsgegevens van steenuilen zijn verzameld aan de hand van:

- + Inventarisatie territoriale steenuilen
- + Gegevens Uilenwerkgroep Grensgebied Bergeijk

Om de aanwezigheid van territoria van steenuil (in de omgeving van) het plangebied vast te stellen zijn twee veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn uitgevoerd in de avondschemer. In tabel 1 zijn de data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden weergegeven. Tijdens de veldbezoeken is op zicht en geluid geïnventariseerd. Daarbij is geluisterd naar de roep van steenuilen in de omgeving. Tevens is de baltsroep van steenuil afgespeeld. Hiermee worden eventueel in de omgeving aanwezige steenuilen uitgelokt om hun roep te laten horen. Op deze manier is het plangebied en de omgeving hiervan onderzocht.

Naast het veldonderzoek is een bronnenonderzoek uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de verspreiding en bekende waarnemingen van steenuil in het plangebied en de omgeving daarvan. In het kader van dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van de websites Waarneming.nl en Telmee.nl. Daarnaast is contact geweest met de heer Wijnen van de Uilenwerkgroep Grensgebied Bergeijk voor meer informatie over de steenuilen in de omgeving van Bergeijk. De aangeleverde gegevens, zoals bezette nestkasten, of andere territoriumindicerende waarnemingen, van de uilenwerkgroep zijn meegenomen in de effectbeoordeling.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken en weersomstandigheden steenuilenonderzoek

Onderzoekers: SL = Scipio van Lierop; MB = Mark Benders

datum	tijdspanne	onderzoeker	bewolking	temp (°C)	neerslag	wind
10-3-2020	18.30 – 20.00	SL	Licht bewolkt	6	droog	Weinig wind
30-4-2020	21.00 - 22.30	MB	Bewolkt	10	Droog / lichte neerslag	Matige wind

3.2 Bepaling ligging van relevante steenuilterritoria ten opzichte van het plangebied

Aan de hand van de verzamelde verspreidingsgegevens is de ligging van steenuilterritoria bepaald. Hiervoor zijn verzamelde gegevens geïnterpreteerd conform de methode beschreven in de inventarisatiehandleiding van Stone¹, Vergeer *et al.*, 2016 en het kennisdocument steenuil (BIJ12, 2017). Een overzicht van aanwezige territoria vormt het resultaat van deze beoordeling.

Op basis van bovenstaande interpretatie zijn de verwachte nestlocaties en territoriumgrenzen bepaald. Deze territoria zijn weergegeven op kaart (figuur 3). De gemodelleerde territoria benaderen de werkelijke territoriumgrenzen. Immers, op basis van huidig onderzoek is het niet mogelijk de exacte territoriumgrenzen te achterhalen. In deze rapportage wordt daarom gerekend met een territoriumgrootte van 30 hectare² (BIJ12).

3.3 Effectbepaling van voorgenomen plannen op de aanwezige steenuilterritoria

Door middel van een effectbepaling is onderzocht of er essentiële onderdelen van de verschillende steenuilterritoria verloren gaan. Dit is uitgevoerd door het gebied voor het bedrijventerrein met de ligging van de verschillende territoria te vergelijken. Hierbij is bekeken hoeveel overlap het plangebied heeft met de steenuilterritoria.

3.4 Effectbeoordeling van voorgenomen plannen en advisering vervolgstappen

Op basis van de effectbepaling is beoordeeld of verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden. Op basis van deze beoordeling wordt geadviseerd welke vervolgstappen de opdrachtgever bij uitvoering van de huidige plannen dient te nemen.

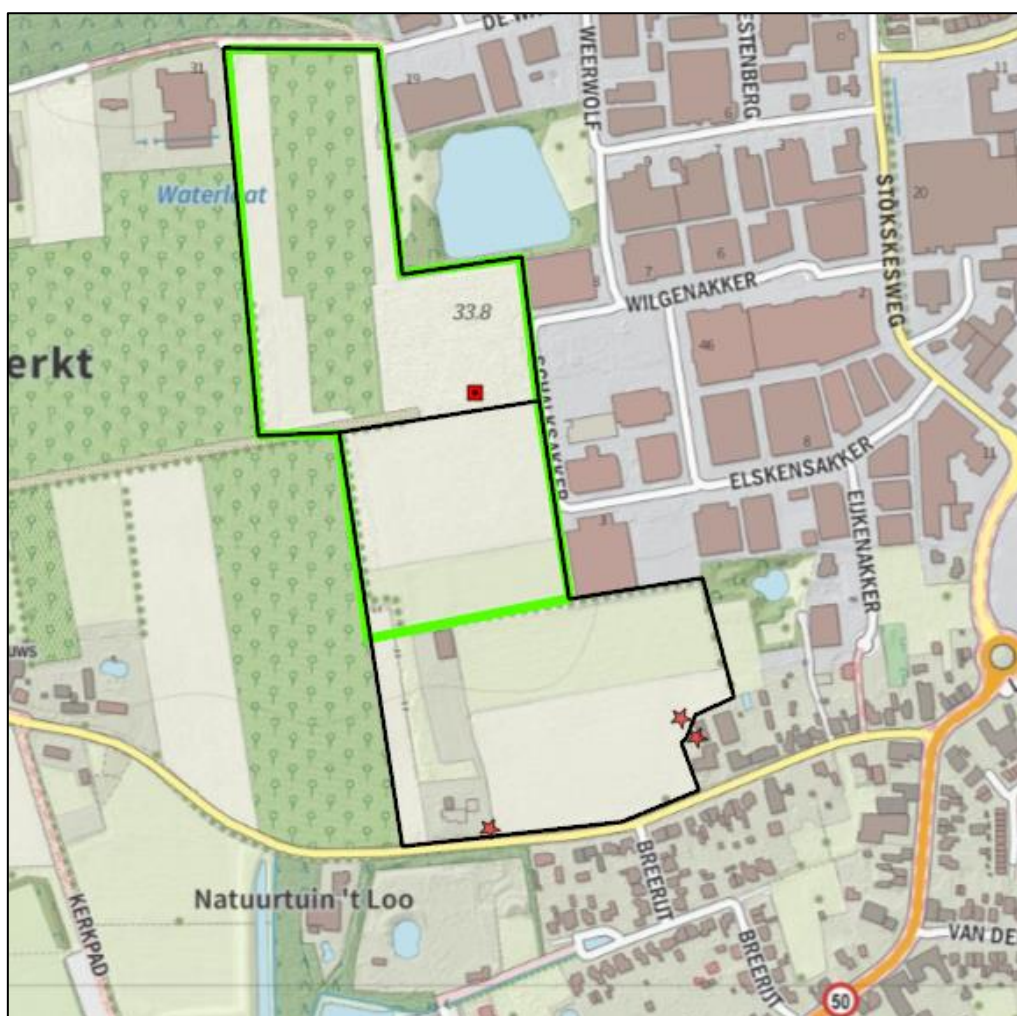
¹ http://www.steenuil.nl/pdf/handleiding/Handleiding_07_Inventariseren.pdf

² De maximale territoriumgrootte van een steenuil bedraagt 30 hectare (BIJ12 2017), waarbij de straal van het cirkelvormige territorium 300 meter bedraagt.

4 Verspreidingsgegevens steenuil

4.1 Inventarisatie territoriale steenuilen

Tijdens de inventarisatierondes zijn er 3 territoriumindicerende waarnemingen van steenuilen gedaan, waarvan twee op dezelfde locatie, zie figuur 4. De locaties van deze territoriumindicerende waarnemingen ligt net ten zuiden van het plangebied aan de Weebosserweg. Naast deze waarnemingen is tijdens de inventarisatieronde van 30 april een roepende steenuil waargenomen vanuit het midden van het plangebied. Dit betreft echter geen territoriumindicerende roep.

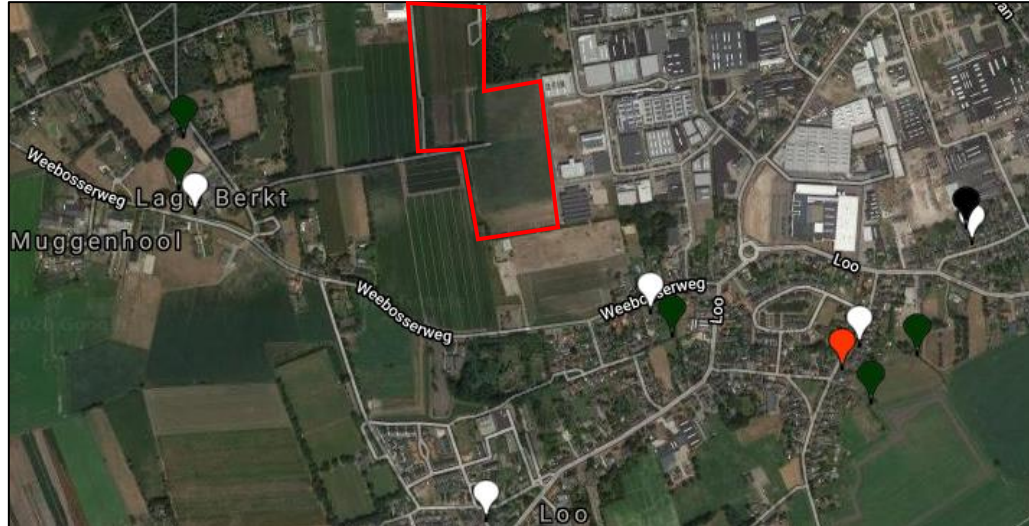

Figuur 3. Waarnemingen van steenuilen in de omgeving van het plangebied. Het plangebied is groen omlijnd. Het onderzoeksgebied zwart omlijnd. Een ster is een territoriumindicerende waarneming. Het rode vierkant is een waarneming van een roepende waarneming.

4.3 Gegevens uilenwerkgroep

Van de heer Wijnen van de Uilenwerkgroep Grensgebied Bergeijk zijn gegevens ontvangen van bezette nestkasten of broedsels in het wild. Deze gegevens zijn weergegeven in figuur 4.

Volgens de gegevens van de uilenwerkgroep te zien in figuur 4 zijn er binnen het plangebied geen bezette nestkasten of wilde broedsels van steenuil. Het dichtstbijzijnde territorium bevindt zich ten zuiden van het plangebied aan de Weebosserweg.

Figuur 4. Nestlocaties steenuil in de omgeving van het plangebied (rood omlijnd). De zwarte en witte pijlers staan voor een bezette nestkast of wild broedsel (bron: Uilenwerkgroep Grensgebied Bergeijk)

5. Territoriumbepaling steenuil

Op basis van de verzamelde waarnemingen is geoordeeld dat één steenuilterritorium zich deels binnen het plangebied bevinden, zie figuur 5. Dit territorium is bepaald aan de hand van de territoriumindicerende waarnemingen tijdens het veldonderzoek en sporen die in het kader van de quickscan flora en fauna zijn waargenomen. Daarnaast blijkt uit de gegevens van de uilenwerkgroep dat in de buurt van deze locatie een bekende nestplek zit. De tweede locatie waarvandaan een territoriumindicerende waarneming is gedaan ligt binnen 300 meter van de vermoedelijke nestplek waardoor dit vrijwel zeker dezelfde vogel betreft. Derhalve is bepaald dat het één territorium betreft.

Figuur 5. Ligging steenuilterritorium ten opzichte van het plangebied.

6. Effectbepaling voorgenomen plannen op het steenuilterritorium

In figuur 5 op de vorige pagina is te zien dat het steenuilterritorium voor een klein deel overlapt met het plangebied. Daarnaast blijkt uit de figuur dat het zuidelijke deel van het territorium voor een deel ongeschikt is als functioneel leefgebied doordat het uit een woonwijk bestaat. Het plangebied bestaat uit agrarische gronden waar de steenuil goed zijn voedsel kan vinden. Ten zuiden van het plangebied, eveneens binnen het territorium, blijven agrarische gronden beschikbaar voor de steenuil. Desalniettemin zal de steenuil het deel van het plangebied binnen zijn territorium in belangrijke mate gebruiken om voedsel te zoeken.

Met de ontwikkeling van het bedrijventerrein wordt het plangebied minder geschikt als functioneel leefgebied voor de steenuil. In het stedenbouwkundig ontwerp (bijlage 1) is te zien dat dit deel van het plangebied tot bedrijfskavels wordt ontwikkeld. Dit kan een negatief effect tot gevolg hebben op het steenuilterritorium. Als de steenuil door de ontwikkeling van het bedrijventerrein onvoldoende voedsel kan vinden, zal hij de nestplek verlaten. Indirect kan de ontwikkeling van het bedrijventerrein dus een leiden tot de vernietiging van een nestplek van steenuil

7. Effectbeoordeling voorgenomen plannen

In deze effectbeoordeling wordt de ontwikkeling van het bedrijventerrein getoetst aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

7.1 Effectbeoordeling territorium

Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein wordt het deel van het territorium wat overlapt met het plangebied minder aantrekkelijk voor de steenuil, wat betekent dat het functioneel leefgebied wordt aangetast. Indirect kan dit ertoe leiden dat de steenuil zijn nestplek opgeeft.

Het aantasten van functioneel leefgebied met het vernietigen van een nestplek van steenuil tot gevolg is in strijd met de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Wanneer de inrichting van het deel van het plangebied wat overlapt met het steenuilterritorium zodanig wordt aangepast dat het voor steenuil zo optimaal mogelijk kan blijven functioneren als onderdeel van het territorium kan een overtreding van de verbodsbepalingen worden voorkomen.

7.2 Vervolgstappen

Om een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen, moet het zuidelijke deel van het plangebied zo optimaal mogelijk voor steenuil worden ingericht. Dit kan bijvoorbeeld door in dit deel groenstructuren bestaande uit grasvelden aan te leggen en te zorgen voor paaltjes of bomen waarop de steenuil kan zitten.

8. Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusies

- + Het doel van dit onderzoek is een beoordeling van de effecten voortvloeiend uit de ontwikkeling van bedrijventerrein Waterlaat op de aanwezige steenuilterritoria.
- + Op basis van de verzamelde waarnemingen is er geoordeeld dat één territorium voor een klein deel overlapt met het zuidelijke deel van het plangebied.
- + Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein volgens het huidige stedenbouwkundig ontwerp wordt het functioneel leefgebied van de steenuil aangetast wat indirect kan leiden tot vernietiging van de nestplek. Dit heeft een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming tot gevolg waarvoor een ontheffing dient te worden verkregen.
- + Om een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen, moet het zuidelijke deel van het plangebied zo optimaal mogelijk voor steenuil worden ingericht.

8.2 Aanbevelingen

De negatieve effecten van de ontwikkeling van het bedrijventerrein op de steenuil kunnen worden weggenomen door het zuidelijke deel van het plangebied zo optimaal mogelijk voor steenuil in te richten.

Een optimaal leefgebied voor steenuil bestaat uit een open tot halfopen landschap met afwisselend korte en verruigde vegetatie. Weilandjes met (hobby)vee zijn goede voedselplekken. Daarnaast moeten er zit- en uitkijkposten aanwezig zijn, zoals weidepaaltjes en/of bomen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Lierop S, van. 2019. Quicksan flora en fauna Bedrijventerrein Waterlaat te Bergeijk. Rapportnummer 19-0135. Staro Natuur en Buitengebied, Gemert.

BIJ12. 2017. Kennisdocument Steenuil. Versie 1.0. Juli 2017.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Website

http://www.steenuil.nl/pdf/handleiding/Handleiding_07_Inventariseren.pdf

[illegible]